

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

VSO Hengelo

Plaats : Hengelo Ov
BRIN nummer : 00KM|OKE 07|VSO
Onderzoeksnummer : 150043
Datum onderzoek : 7 november 2012
Datum vaststelling : 23 januari 2013

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	BEVINDINGEN	7
3	TOEZICHTARRANGEMENT	14

1 INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs voerde op 7 november 2012 een onderzoek uit op vso Het Mozaïek te Hengelo (O) om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs en over de naleving van wet- en regelgeving. De school verzorgt voortgezet speciaal onderwijs aan leerlingen van 12 tot 20 jaar met psychiatrische stoornissen.

Toezichtkader

De inspectie baseert zich bij het onderzoek op het Toezichtkader speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs 2012. Dit toezichtkader bevat een waarderingskader voor het speciaal onderwijs en een waarderingskader voor het voortgezet speciaal onderwijs.

In haar jaarwerkplan verantwoordt de inspectie welke wettelijke aspecten zij onderzoekt.

Meer informatie over het jaarwerkplan en het nieuwe toezichtkader voor (voortgezet) speciaal onderwijs zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Aanleiding

De inspectie voerde voor vso Het Mozaïek Hengelo (O) een risicoanalyse uit. Omdat de school nog maar kort bestaat en snel groeit heeft de inspectie met het bevoegd gezag afgesproken in het najaar van 2012 een kwaliteitsonderzoek uit te voeren om eventuele tekortkomingen vast te stellen. Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven is tevens gecontroleerd of de school voldoet aan bepaalde wettelijke voorschriften, waaronder de onderwijstijd.

De bevindingen uit dit onderzoek gebruikt de inspectie om na te gaan of zij het aan de school toegekende basisarrangement kan handhaven. Eventueel geconstateerde tekortkomingen betreft de inspectie bij de eerstvolgende risicoanalyse.

Onderzoeksopzet

Deze rapportage is gebaseerd op:

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die de school beschikbaar stelde en die zicht bieden op de ontwikkeling van de school.

- Onderzoek op locatie waarbij de inspectie:
 - dossiers, waaronder handelingsplannen, bestudeerde en beoordeelde;
 - gesprekken voerde met de directie en de commissie voor de begeleiding;
 - de onderwijspraktijk observeerde in zes groepen;
 - bevindingen en conclusie besprak met de directie.

Aan het eind van het onderzoek besprak de inspectie haar bevindingen met de divisie-directeur namens het bevoegd gezag en de directie.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek op het gebied van de onderwijskwaliteit en de wettelijke voorschriften. Daarna volgt een beschouwing waarin de inspectie de tekortkomingen toelicht en de schoolontwikkeling waar mogelijk in samenhang beschrijft. Hoofdstuk 3 bevat het toezichtarrangement.

2 BEVINDINGEN

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel vermeldt de inspectie welke indicatoren zij bij dit onderzoek heeft betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige Waarderingskader voortgezet speciaal onderwijs 2012. De bevindingen staan weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de school de desbetreffende indicator heeft gerealiseerd.

De inspectie onderzocht daarnaast of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

De normindicatoren zijn gemarkeerd met een asterisk (*).

Kwaliteitsaspect 1 De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.		1	2	3	4	5
1.1	Aan het eind van de schoolperiode bereiken de leerlingen een eindniveau dat voldoet aan de landelijke standaarden voor leerresultaten.					•
1.2	Aan het eind van de schoolperiode bereiken de leerlingen een eindniveau dat voldoet aan de landelijke standaarden voor sociale opbrengsten.					•
1.3	De gerealiseerde uitstroombestemmingen van de leerlingen liggen ten minste op het niveau van de landelijke standaarden voor opbrengsten.					•
1.4	De school voldoet aan de landelijke standaard voor bestendinging.					•

Kwaliteitsaspect 2 De school begeleidt de leerlingen aan de hand van hun ontwikkelingsperspectief, zodat zij zich naar hun mogelijkheden ontwikkelen.		1	2	3	4
2.1*	De school stelt een handelingsplan vast in overeenstemming met de ouders.			•	
2.2*	De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de vorderingen en ontwikkeling van de leerlingen.		•		

Kwaliteitsaspect 2 De school begeleidt de leerlingen aan de hand van hun ontwikkelingsperspectief, zodat zij zich naar hun mogelijkheden ontwikkelen.		1	2	3	4
2.3*	De commissie voor de begeleiding evalueert de uitvoering van het handelingsplan.		•		
2.4*	De leerinhouden komen overeen met de afspraken in de documenten voor handelingsplanning.			•	
2.5	De school kent structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerlingenniveau haar eigen kerntaak overschrijden.			•	
2.6	De mentoren stimuleren het welbevinden en de motivatie van de leerlingen.			•	

Kwaliteitsaspect 3 De aangeboden leerstofinhouden bereiden de leerlingen voor op vervolgonderwijs en samenleving.		1	2	3	4
3.1*	De school hanteert een leerstofaanbod voor de kernvakken van het uitstroomprofiel.			•	
3.2	Bij de aangeboden leerinhouden op de leergebied overstijgende vormingsgebieden biedt de school de kerndoelen als te bereiken doelstellingen.		•		
3.3*	Het leerstofaanbod van de leerroute sluit aan op de uitstroombestemming.		•		
3.4	De leerinhouden voorzien in een doorgaande lijn.			•	
3.5	Stage maakt voor alle opleidingsprofielen onderdeel uit van het onderwijsaanbod van de school.		•		

Kwaliteitsaspect 4 De leraren geven de leerlingen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken.		1	2	3	4
4.1	De school maakt per leerroute een beredeneerde keuze voor de inzet van de beschikbare onderwijstijd.		•		
4.2*	De leraren zetten de geplande onderwijstijd doelgericht in.			•	
4.3	De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.		•		
4.4	Het ongeoorloofd verzuim van leerlingen is beperkt.			•	

Kwaliteitsaspect 5 Het schoolklimaat wordt gekenmerkt door veiligheid en respectvolle omgangsvormen.		1	2	3	4
5.1	De ouders tonen zich betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.			•	

Kwaliteitsaspect 5 Het schoolklimaat wordt gekenmerkt door veiligheid en respectvolle omgangsvormen.		1	2	3	4
5.2*	De school heeft een veilige leer- en werksituatie voor zowel de leerlingen als het personeel.			•	
5.3	De leerlingen gaan op een respectvolle manier met elkaar en anderen om.			•	
5.4	De leraren gaan op een respectvolle manier om met de leerlingen.			•	
5.5	De inrichting van het gebouw en de lesruimten getuigen van een veilige en inspirerende leer- en werkomgeving.			•	

Kwaliteitsaspect 6 De leraren leggen duidelijk uit, organiseren de onderwijsactiviteiten efficiënt en houden de leerlingen taakbetrokken.		1	2	3	4
6.1*	De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			•	
6.2*	De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			•	
6.3*	De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			•	

Kwaliteitsaspect 7 De leraren stemmen aanbod, instructie, verwerking, onderwijstijd en aanpak af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		1	2	3	4
7.1	De leraren stemmen binnen de leerroute de aangeboden leerinhouden af op de onderwijsbehoeften van leerlingen.		•		
7.2	De leraren stemmen de instructie af op verschillen in instructiebehoeften van leerlingen.			•	
7.3	De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op de verschillen in verwerkingsbehoeften van leerlingen.		•		
7.4	De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in behoefte aan leertijd van leerlingen.		•		
7.5*	De leraren stemmen hun (ortho)pedagogisch handelen af op (probleematisch) gedrag van leerlingen.			•	

Kwaliteitsaspect 8 De school zorgt systematisch en planmatig voor behoud en verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs.		1	2	3	4
8.1	De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.		•		
8.2*	De school evalueert jaarlijks de leerresultaten van de leerlingen.			•	
8.3	De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen op de leergebiedoverstijgende ontwikkelingsgebieden.		•		

Kwaliteitsaspect 8 De school zorgt systematisch en planmatig voor behoud en verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs.		1	2	3	4
8.4	De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.		•		
8.5	De school evalueert regelmatig de onderwijsondersteuning.			•	
8.6	De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.		•		
8.7	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.		•		
8.8	De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.		•		
8.9	De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.		•		
8.10	De school waarborgt de kwaliteit van het schoolexamen en van andere toetsinstrumenten.			•	

Kwaliteitsaspect 9 De voorwaarden voor zorg voor de kwaliteit zijn aanwezig.		1	2	3	4
9.1	De schoolleiding stuurt de schoolontwikkeling inclusief de kwaliteitszorg aan.		•		
9.2	De kwaliteitszorg is verbonden met de visie op leren en onderwijzen en de leerlingenzorg zoals geformuleerd in het schoolplan.		•		
9.3	De schoolleiding zorgt voor een professionele cultuur.			•	
9.4	Bij de zorg voor kwaliteit zijn personeel, directie, leerlingen, ouders en bestuur betrokken.			•	

E. Naleving wet- en regelgeving		Voldoende	Onvoldoende
N.1	Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de verplichte onderdelen (WEC, art. 27 en 22).	•	
N.2	Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de verplichte onderdelen (WEC, art. 27 en 21).	•	
N.3	De geplande onderwijstijd voldoet aan de wettelijke vereisten (WEC, art. 11).	•	

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

De inspectie beoordeelt de kwaliteit van het onderwijs op vso Het Mozaïek Hengelo (O) als voldoende.

De school heeft de overstap van handelingsplan naar ontwikkelingsperspectief nog niet gemaakt en is beoordeeld op basis van het handelingsplan. Het opbrengstgericht werken pakt de school voorzichtig op. De school weet dat zij daarin nog veel moet ontwikkelen. De kwaliteit van het didactisch handelen beoordeelt de inspectie positief. De aansturing door de directie richting opbrengstgericht werken kan beter. Met de zorg voor de eigen kwaliteit is een begin gemaakt maar ook hier is verdere ontwikkeling nodig.

De inspectie constateerde geen tekortkomingen in de naleving van de wettelijke voorschriften.

Toelichting

Opbrengsten

De inspectie beschikt op dit moment (nog) niet over landelijke standaarden voor de leerresultaten, de sociale opbrengsten, de uitstroombestemmingen en bestemming.

Daarom beoordeelt zij de opbrengsten (nog) niet.

Leerlingenzorg

De meeste indicatoren in het systeem van leerlingenzorg beoordeelt de inspectie positief. Over twee indicatoren is de inspectie kritisch. De school volgt de vorderingen en de ontwikkeling van de leerlingen niet voldoende (indicator 2.2): zij gebruikt geen instrument om de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen te volgen. Ook stelt de school niet voldoende vast of leerlingen zich ontwikkelen conform hun handelingsplan (indicator 2.3). Zij benoemt de belemmerende en bevorderende factoren onvoldoende; het gaat erom dat de door de school beïnvloedbare factoren meegenomen worden in de conclusies en niet alleen de kindgebonden factoren. De handelingsplanning helpt de leraren het onderwijs en de ondersteuning voldoende planmatig uit te voeren.

Onderwijsleerproces: leerstofinhouden, onderwijstijd, schoolklimaat, didactisch handelen en afstemming

Over de indicatoren die behoren bij het onderwijsleerproces is de inspectie overwegend positief. De meeste aandacht behoeven het leerstofaanbod en de afstemming.

Het *leerstofaanbod* verzorgt de school met hedendaagse methoden die voldoen aan de kerndoelen. De school werkt met methoden die ook in het praktijkonderwijs en het regulier voortgezet onderwijs in gebruik zijn. De school heeft haar leerstofaanbod nog onvoldoende afgestemd op leerroutes en uitstroombestemmingen (indicator 3.3). Ook voor de leergebiedoverstijgende kerndoelen is het aanbod niet voldoende helder (indicator 3.2).

De *onderwijstijd* zet de school niet voldoende doelmatig in. De school verantwoordt niet hoeveel tijd zij inzet per leerroute (indicator 4.1) waarbij bijvoorbeeld de leerlingen met een verdiept arrangement meer tijd voor rekenen en de leerlingen in een basisarrangement meer tijd voor spelling krijgen. De leraren maken ook niet voldoende zichtbaar hoe zij de beschikbare tijd zo efficiënt mogelijk benutten (indicator 4.3). Het stageplan is in ontwikkeling (indicator 3.5). De school werkt daarin samen met twee andere vso cluster 4-scholen van dezelfde stichting.

Het *schoolklimaat*, zo blijkt uit de door de inspectie onderzochte indicatoren is voldoende veilig voor leerlingen en personeel.

Het *didactisch handelen* van de leraren beoordeelt de inspectie op alle onderzochte indicatoren met een voldoende.

De bewuste en aantoonbare *afstemming* van de leerstof (indicator 7.1) op de verschillende onderwijsbehoeften van de leerlingen heeft de inspectie in onvoldoende mate waargenomen. De verwerking is te vaak afgestemd op de klas, in plaats van op de verschillende individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen (indicator 7.3).

De leraren slagen er ook niet in zich te verantwoorden over de afstemming in leertijd (indicator 7.4), passend bij de verschillen tussen leerlingen. Het (ortho-)pedagogisch handelen van de leraren is voldoende passend bij de doelgroep.

Kwaliteitszorg en de voorwaarden

De indicatoren behorend bij de kwaliteitszorg en de voorwaarden daartoe beoordeelt de inspectie voor een belangrijk deel als onvoldoende.

Ondanks dat de school veel heeft geïnvesteerd in haar kwaliteitszorgsysteem de afgelopen twee jaar (schoolplan, managementovereenkomst, jaarverslag en rapportage van tevredenheidsonderzoeken onder ouders, management en personeel) zijn verschillende onderdelen niet voldoende. Zo is de visie en daardoor het zicht op de leerlingenpopulatie en haar onderwijsbehoeften onvoldoende duidelijk (indicator 8.1). Dit heeft te maken met de geplande samenwerking met de scholen voor vso-zmok en arbeidstoeleiding die onder hetzelfde bestuur vallen. De evaluatie van onderdelen van het onderwijs vindt de inspectie niet terug in het jaarverslag van de school (indicator 8.3 en 8.4). Alleen de evaluatie van de onderwijs ondersteuning, het systeem van leerlingenzorg, heeft zichtbaar plaatsgevonden evenals de evaluatie van de opbrengsten. De verwachte en gerealiseerde opbrengsten heeft de school in de schoolgids vermeld. De verantwoording aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit is onvoldoende (indicator 8.8). Het jaarverslag van de school zou een mooi verantwoordingsdocument kunnen zijn, maar bevat nu vooral beschrijvingen, ook op het niveau van de stichting en de sector, die voor een deel uit de schoolgids afkomstig zijn. De school werkt onvoldoende planmatig aan verbetering van haar onderwijs (indicator 8.6). Zij werkt met een managementcontract voor vier jaar maar kan onvoldoende aantonen wat zij dit jaar wil bereiken en wie daarvoor verantwoordelijk is. De ontwikkeling van het vso vraagt op dit moment met uitstroomprofielen en leerroutes veel van het team. Borging van de onderwijskwaliteit is niet aantoonbaar en daardoor onvoldoende (indicator 8.7). Voor de leergebiedoverstijgende kerndoelen, waaronder burgerschap, beschikt de school niet over een aanbod, zodat zij zich hierover niet kan verantwoorden (indicator 8.9). De school voldoet niet aan alle voorwaarden voor de kwaliteitszorg. Zo is de verbondenheid met de visie op dit moment onduidelijk (indicator 9.2) en stuurt de schoolleiding de kwaliteitszorgontwikkeling onvoldoende aan (indicator 9.1).

3 TOEZICHTARRANGEMENT

Kwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs kent aan vso Mozaïek Hengelo (O) het basisarrangement toe. Dit betekent dat de inspectie op dit moment geen reden heeft om het toezicht te intensiveren. Het basistoezicht bestaat uit een jaarlijkse risicoanalyse en eventueel een themaonderzoek of een vierjaarsonderzoek.